

Alexandrijská knihovna

Po vyčerpávajících řecko-perských válkách vypukly války mezi Athénami a Spartou, do toho přišla epidemie moru (podle nových pozorování šlo patrně o salmonelózu) a po poslední porážce Athén v roce 404 př. n. l. jejich zlatý věk končí. Alexandr Makedonský (356 - 323 př. n. l.) sjednotil tehdejší svět a i když se po jeho smrti rozpadl, zůstala po něm společnost, ve které bylo možné začít nové věci. Alexandrovi generálové pochopili, že oficiální nástupci jsou mimo hru, a tak se o dědictví strhla rvačka. V ní si nejlépe vedl generál [Ptolemaios](#), který během svých tažení získal Egypt. V Alexandrii, kterou v Egyptě založil už Alexandr, založil Alexandrovo mauzoleum a krále v něm pohřbil. Ptolemaios přijal titul faraón a za své sídelní město si vybral právě Alexandrii, z níž udělal centrum vzdělanosti. Kromě jiného v ní založil *Múseion* (Chrám múz), v podstatě druhou universitu na světě (po [Platonově Akademii](#)) a hlavně příležitost pro učené muže. Jeho součástí byla i slavná alexandrijská knihovna.

Nové velké říše nutně potřebovaly techniku a vědu: vojenští odborníci museli znát matematiku a [mechaniku](#), pro upevnění politické moci a pro rozvoj obchodu byly nutné znalosti ze zeměpisu a [astronomie](#), rostla potřeba lékařů, právníků a dalších vzdělanců ve státní správě. Proto se kladl na vzdělání a vzdělanost lidí velký důraz.

Počet svazků alexandrijské knihovny pak rozšířil i syn generála Ptolemaia, který už přijal více z egyptských tradic. Ani jeho následovníci pak v rozšiřování knihovny nepolevili a při *Múseionu* vznikla instituce, kterou svět do té doby neviděl. Všeobecně se soudilo, že v antické literatuře neexistoval spis, jehož opis by v Alexandrii nebyl.

Je důležité si uvědomit, že se jednalo pochopitelně o rukou psané opisy, takže jejich pořizování bylo časově zdouhavé i finančně náročné. Knihy se zapisovaly na papyrové svitky nebo pergamenové svitky, které se časem opotřebovávaly a ničily. Tehdejší svazky navíc nebyly knihy v dnešním slova smyslu. Jednalo se o svitky a textu na nich bylo výrazně méně, než v dnešních knihách. Navíc se knihami špatně listovalo - muselo se vždy k hledanému textu „protočit“ celým svitkem, což také svitek poškozovalo.

V každém případě ale byla alexandrijská knihovna jedinečná v tom, že umožňovala svitky shromažďovat, pořizovat jejich opisy a katalogizovat je.

V době své vrcholné slávy prý měla přes 700 tisíc svitků a na stálo v ní pracovalo kolem stovky vědců. Na určitý čas se v ní zastavil každý, co v tehdejší vědě (a matematice zvláště) něco znamenal. V roce 48 př. n. l. částečně vyhořela. Knihovna definitivně zanikla v roce 643, když Alexandrii dobyli Arabové. Jejich vojevůdce Amr ibn al Ás prý prohlásil: „*Pokud tyto knihy obsahují to, co je v koránu, jsou zbytečné, pokud obsahují něco jiného, jsou škodlivé; v obou případech musí být zničeny.*“

© **Encyklopedie Fyziky** (<http://fyzika.jreichl.com>); **Jaroslav Reichl, Martin Všeticka**

Licence <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> zakazuje úpravu a komerční distribuci.